

Deel 1: Kennis van de Groningse ondergrond, en hoe IMG daarmee omgaat

In vervolg op de reactie van het Gasberaad op de beleidswijziging van IMG gaan we in de periode tot 1 juli 2021 (debat in de 2^e Kamer) in op enkele details van de beleidswijziging, en dan met name op het verhaal *achter* de beleidswijziging. In deel 1 richten we ons op de wijze waarop IMG omgaat met de kennis van de Groningse ondergrond, en hoe dit effect heeft op de positie van de schademelder.

Begin maart 2021 publiceerde IMG het rapport “Diepe bodemdaling”¹, een rapport dat in opdracht van IMG is gemaakt door de TU Delft en TNO. Het rapport, dat volgens het bestuur van IMG van hoge wetenschappelijke kwaliteit is, geeft aan dat er geen relatie is tussen diepe bodemdaling als gevolg van gaswinning en schade aan gebouwen. Op grond van dit rapport heeft IMG besloten om het gebied van 6 kilometer rond het gasveld Groningen en de gasopslag Norg/Langelo te laten vervallen als gebied waarbinnen het wettelijk bewijsvermoeden geldt. Voor twee gebieden, namelijk de zuidkant van de gasopslag Norg en een gebied rond Nieuwe Pekela, betekent het dat bewoners met schade aan hun huis vanaf nu dus weer zelf moeten bewijzen dat deze schade is veroorzaakt door mijnbouw.

Het Gasberaad heeft vanaf het begin de nodige vraagtekens gehad bij de opdracht van IMG voor de uitvoering van dit onderzoek. Waarom besloot IMG tot dit onderzoek; wat was de aanleiding? IMG spreekt zelf van “nieuwe inzichten”, maar hoe nieuw zijn deze inzichten? Waarom TU Delft en TNO? Waarom een onderzoek waar maar één oorzaak van schade werd onderzocht? Waarom was er geen aandacht bij IMG voor alles wat al bekend was uit eerdere onderzoeken? Waarom trok IMG zo snel zo vergaande conclusies uit het onderzoek? Vergaande conclusies die zonder uitzondering in het nadeel zijn van schademelders. Hieronder zetten we een aantal zaken op een rijtje, waarbij we tot de conclusie komen dat IMG te gemakkelijk besluit tot een beperking van het gebied waarvoor het bewijsvermoeden geldt. *Daarmee voldoet IMG niet aan de taak die haar wettelijk is opgedragen om schades te vergoeden, en om dat ruimhartig te doen.* Het voordeel van de twijfel moet voor de schademelder zijn, en niet voor de veroorzakers van de schade (de Staat en NAM).

De simplistische visie van IMG op de ondergrond in Groningen

Mijnbouw, zoals bijvoorbeeld gaswinning, leidt tot diverse vormen van bodembeweging. Hierbij kan worden gedacht aan trillingen als gevolg van aardbevingen, diepe bodemdaling, ondiepe bodemdaling, veranderingen in de waterhuishouding (grondwaterstand, -stroming, -kwaliteit) en de samenstelling van de bodem (b.v. verdichting, liquefactie). Alle genoemde effecten treden op en zijn in het verleden opgetreden in de Groninger bodem. Alle genoemde effecten kunnen, *direct of indirect, afzonderlijk of gezamenlijk*, zorgen voor schade aan een gebouw. Zeker als dat gebouw gedurende meerdere jaren blootstaat aan de effecten van mijnbouw, en

---

¹ Zie: <https://www.schadedoormijnbouw.nl/nieuws/geen-directe-schade-mogelijk-soms-wel-indirecte-schade-door-diepe-bodemdeling>

zeker wanneer deze effecten al eerder schade hebben veroorzaakt aan het gebouw. Daarnaast spelen ook de technische kenmerken van het gebouw een rol bij het ontstaan van schade en kan er sprake zijn van schade als gevolg van ‘gestapelde mijnbouw’, bijvoorbeeld naast gaswinning ook zoutwinning. Zonder volledig te willen zijn hebben we een diagram toegevoegd waarin de relevante elementen en de relaties ertussen worden weergegeven (diagram 1). Als je onderzoek doet naar oorzaken en gevolgen van mijnbouw, dan geeft het diagram in grote lijnen de scope van het onderzoek aan.

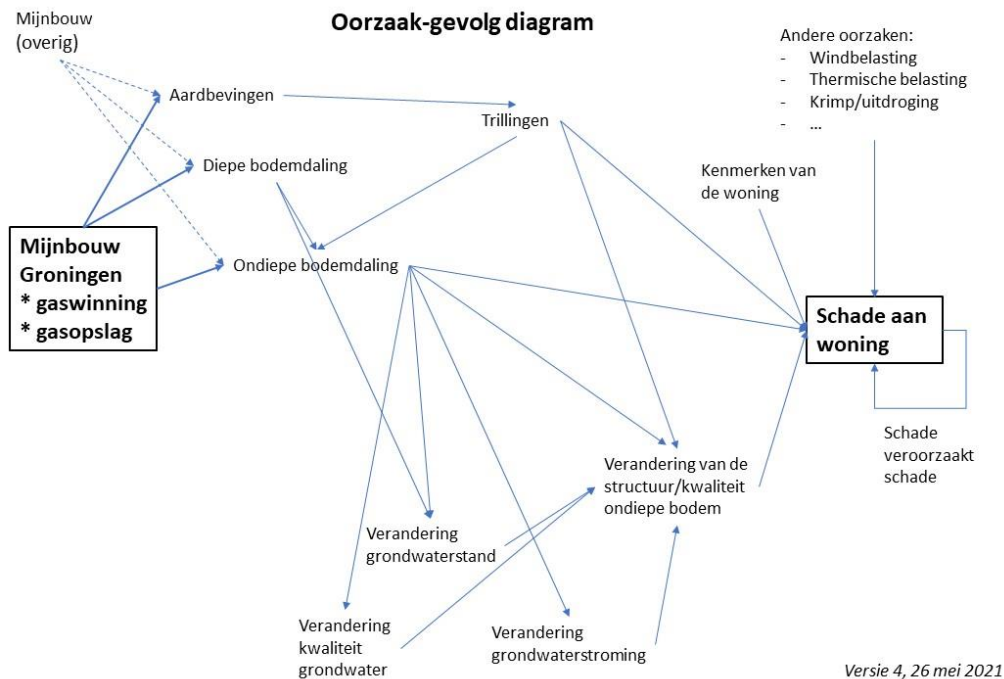

Diagram 1: Relaties tussen mijnbouw en schade aan een gebouw (woning)

IMG richt zich in de beleidsuitvoering voornamelijk op trillingen (aardbevingen) als de bron van schade aan gebouwen. Opvallend is dat IMG kiest voor een benadering waarbij steeds één oorzaak wordt gerelateerd aan de kans op schade aan een gebouw. Dus: “trillingen kunnen zorgen voor schade” of “diepe bodemdaling kan niet zorgen voor schade”. IMG hanteert hiermee een *simplistische, en daarmee tevens onjuiste* wijze van kijken naar de Groningse ondergrond zoals blijkt uit het diagram.

Het gebrek aan historische inhoudelijke kennis bij IMG

Al in 1987 constateerden TNO, Tauw en LGM (Deltares) in een onderzoek in opdracht van de Commissie Bodemdaling van de provincie Groningen dat diepe bodemdaling een oorzaak kan zijn van (verschil)zakkingen

in gebouwen doordat er veranderingen optreden in de grondwaterstanden. Het rapport is gewoon te vinden op internet². In 2018 rapporteert een multidisciplinair team van de TU Delft in opdracht van NCG over de oorzaken van schade: “De meerderheid van de schades heeft een best verklarend scenario, waarin gebouwgebonden oorzaken en zettingsverschillen als oorzaken voorkomen. Veel van de best verklarende scenario’s voor het ontstaan van de schade in de onderzochte panden bevatten ook de bevingen als medeoorzaak.”³ Verder wordt in dit rapport geconcludeerd dat diepe bodemdaling *op zichzelf* geen oorzaak is van schade aan woningen, maar dat er wel schade kan optreden als gevolg van *door de mens uitgevoerde* aanpassingen van de grondwaterstand (indirect effect).

IMG maakt (bewust of onbewust?) geen gebruik van deze kennis en geeft TU Delft en TNO opdracht om het fenomeen waarvan de uitkomsten reeds bekend zijn nogmaals te onderzoeken. Onderdeel van de uitvoering van een wetenschappelijk onderzoek is om altijd eerst te kijken wat er reeds over het te onderzoeken onderwerp bekend is. TU Delft en TNO hadden eenvoudig kunnen verwijzen naar de rapporten uit 1987 en 2018, en aan IMG kunnen mededelen dat het antwoord op de door IMG gestelde vraag reeds bekend is. Namelijk dat diepe bodemdaling een indirect effect kan hebben op schade aan woningen, en dat trillingen vaak een medeoorzaak zijn van schade aan gebouwen.

TU Delft en TNO hebben geen kennis genomen van de rapporten uit 1987 en 2018, zoals blijkt uit de referentielijst die onderdeel is van hun onderzoeksverslag. Rapporten die wel in de lijst met referenties vermeld staan zijn niet openbaar, hebben een beperkte wetenschappelijke status. De rapporten kunnen niet worden gelezen en niet worden beoordeeld. Kort gezegd: IMG heeft naar de bekende weg gevraagd, en TU Delft en TNO hebben op een niet bijzonder wetenschappelijke wijze de vraag van IMG beantwoord. Dat antwoord vormt vervolgens de basis voor de beleidswijziging van IMG, waarbij schademelders in een slechtere positie komen staan dan voorheen.

Waarom deze opdracht, en waarom door TU Delft en TNO?

Eerder onderzoek geeft aan dat bodemdaling kan zorgen voor schade aan gebouwen. Waarom dan toch een nieuw onderzoek met een zeer beperkte scope? Waarom wordt de opdracht niet gegund aan een partij die een onafhankelijke en frisse blik op de problematiek kan werpen? Waarom een onderzoek waarbij een beperkt theoretisch model de basis vormt dat niet, of hoogstens heel beperkt, is getoetst aan de situatie zoals

---

² Zie: <https://commissiebodemdeling.nl/sub/ongelijkmatige-zakking/>

³ Stalduinen, P.C. van, Terwel, K.C. & Rots, J.G, (2018). Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen. TU Delft.

deze in de werkelijkheid wordt aangetroffen?⁴ Was de onverklaarbaarheid van de schade aan gebouwen niet mede de reden dat de Wet bewijsvermoeden door de 2e Kamer is aangenomen?

De salamtactiek van IMG

De tactiek van IMG lijkt op een 'salamitactiek'; het bewijsvermoeden, dat uitgaat van een complexe Groningse ondergrond, wordt stukje voor stukje afgebroken door steeds één onderwerp te benoemen en vervolgens via een vluchtig uitgevoerd onderzoekje te concluderen dat het onderwerp geen oorzaak van schade aan gebouwen kan zijn. Het aanvullende onderzoek dat op dit moment door Deltares wordt uitgevoerd komt maar deels tegemoet aan dit verwijt van één-oorzaak-geen-schade. Het Deltares onderzoek beschouwt namelijk alleen de verandering van het grondwaterpeil voor zover dat door de mens is aangepast naar aanleiding van de bodemdaling, maar het kijkt niet naar de directe relatie tussen bodemdaling en verandering van het grondwaterpeil. En ook de invloed van veranderingen van het grondwaterpeil op de kwaliteit van de bodem blijft buiten beschouwing.

---

⁴ Zie bv. <https://www.kennisplatformleefbaar.nl/critical-review-6>, pag. 13: "Het blijft dan ook verbazen dat het HRA-model en de ingenieursmodellen die bij de versterking worden gebruikt, niet worden gevalideerd aan de **feitelijke schade** die bij bevingen is opgetreden."